

Громада СХІД

для людей, про людей

безкоштовно

№5
2019

ПІДЛІТКИ ЗІ СХОДУ - ПРО МАЙБУТНЄ ЄВРОПИ

15 підлітків з Донецької і Луганської областей взяли участь у міжнародному культурно-мистецькому проєкті The future of Europe, створивши виставу про подолання стереотипів.

Прем'єра документальної вистави, створеної дітьми після спілкування з однолітками у Німеччині, а також у десяти містах заходу і півдня України, відбулася наприкінці жовтня у Костянтинівці, Авдіївці, Краматорську, Слов'янську, Северодонецьку, Попасній, Новобілому, Слобожанському, Харкові та Києві.

У виступах дітей – їхні монолози про війну, власну свободу від забобонів, можливість бути собою.

Катерина Никифоренко – найменша учасниця проєкту, їй 13 років. Разом з батьками дівчина переїхала до Маріуполя, коли у її рідному Донецьку розпочалася війна.

- Багато речей я переосмислила з початку війни. Зараз я просто намагаюся бути собою. Не всі мене розуміють, але це мій шлях і моя свобода, це важливо, - каже Катерина.

Катерина Босяченко – переселенка з Дебальцевого. Дівчина навчалася у школі імені Володимира Сосюри. На пропозицію заспівати українською до 9 травня вчитель назвав її «бандерівкою». Родина Катерини залишила Дебальцеве.

- Ми усі мислимо стереотипами, ця вистава – спроба налагодити діалог з однолітками, поговорити про мову, патріотизм, Україну, Європу. Адже всі замислюються, якою буде наша країна за десять-двадцять років і ким будемо ми в ній, - поділилася дівчина.

За словами кураторки проєкту Євгенії Відіщевої, вистава «Майбутнє Європи» складається з пазлів життя кожного з п'ятнадцяти підлітків, дитинство яких пройшло на Донбасі, і є пошуком відповідей на питання дорослому світу:

- Це спроба розмови нового покоління українців та німців та дискусії після вистави з глядачем у кожному місті.

У листопаді підлітки знову вирушать до Німеччини, де побували влітку, і там покажуть виставу одноліткам.

Проєкт реалізується громадською організацією Vidlikproject за підтримки Українського культурного фонду, державних театрів, за участі українських і закордонних митців.

Максим ЩЕРБИНА/Громада

ЗМІНИ

ВІД РЕДАКЦІЇ

ЯК ДІТИ

Фото Костянтин ЧІКАШОВ

За цією війною ми вже зовсім забуваємо, як були дітьми. Як мріяли, як у захваті чекали нового дня, як безумовно були закохані в життя, як щиро вмiли радіти малому. Війна відібрала в нас навіть залишки замріяності, ми втрачаємо жагу до емоцій і приречено кажемо: «Хоча б діти жили краще, а ми вже як-небудь».

Схоже, такого немає ніде у світі. Для нас щастя дітей важливіше за своє – принаймні, цілих 32% українців саме так визначилися у дослідженні для осіннього форуму YES-2019. На відміну від китайців (6%), німців (10%), британців (19%), і навіть традиційно чадоловних італійців (15%), ми свідомо переносимо власне щастя на завтра. А самі обираємо бідкатися і тому вважаємо себе найбільш нещасною нацією всіх часів і народів.

Але чи так це насправді? Адже розлучаються українці частіше, ніж беруть шлюб – де ж тут турбота про дітей? То, може, декларування готовності жертвою пасти заради дітей - це така маленька маніпуляція з перекладання на наступне покоління відповідальності за власне життя?

Так цьому поколінню і так несолодко, адже воно є поколінням дітей війни. Деякі підлітки вже встигли подорослішати, вивчитися і навіть народити своїх дітей. Чи хочемо ми, щоб вони також відклали своє «щастя» на завтра, що ніколи не наступить?

Тож беремо себе в руки і згадуємо. Сонце і шепіт, кипіння крові і смак першої перемоги, мрії і радощі. Використовуємо кожну можливість радіти життю сьогодні і зараз.

Приводів для радощів небагато, але вони є. Є окремі, а є і спільні на всіх. Ось діти-переселенці з Вугледару ідуть представляти Україну

на фіналі всесвітньої олімпіади з робототехніки. Ось на Донеччині планують побудувати два сучасних сміттєпереробних заводи. А ось зробили обіцяну «дорогу життя» із Запоріжжя до Маріуполя. І це нові можливості, нова мобільність – для нас та, знову ж таки, наших дітей.

Так, ми відповідаємо за їхнє майбутнє. Але майбутнє починається з нас, дорослих. Починається вже сьогодні.

І наостанок – традиційне звернення до тих наших читачів, хто не втрачає можливостей. Якщо ви почуваетесь у змозі стати кореспондентом нашої газети у своїй громаді, надсилайте нам новини, репортажі, фотографії – ми будемо раді отримати інформацію з перших рук і підтримати своїх сільських авторів гонорарами. Зв'язатися з нами завжди можна через колл-центр, електронну пошту news@parergromada@gmail.com, соцмережі.

Разом ми зможемо більше!

● Редакція газети/Громада

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ЗАПУСКАЄ ПРОЄКТ З МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЖИТЕЛЯМ ПРИФРОНТОВИХ СІЛ

Товариство Червоного Хреста України у співпраці з Німецьким та Люксембурзьким Червоним Хрестом презентували у Донецькій області новий проєкт «Лінія життя: підтримка людей, постраждалих внаслідок конфлікту в Україні, шляхом надання багатоцільових ваучерів та покращення інфраструктури охорони здоров'я».

Проєкт діятиме до кінця 2020 року, на його реалізацію Уряд Німеччини виділив 2 млн євро.

За проєктом у селах Бахмутського, Ясинуватського, Костянтинівського та Мар'їнського районів відремонтують ФАПІ та амбулаторії, а також оснастять їх необхідним обладнанням і створять комфортні умови для персоналу, що допоможе утримати лікарів в селах.

Крім того, наразі триває моніторинг отримувачів грошової допомоги. Ваучери на продукти та медикаменти почнуть видавати з січня 2020 року.

УКРАЇНСЬКА ВЧИТЕЛЬКА ОТРИМАЛА МІЖНАРОДНИЙ ОРДЕН УСМІШКИ

Міжнародний Орден Усмішки був вручений в Києві вчительці Світлані Петровській у жовтні 2019 року.

Світлана Василівна викладає у столичному Кловському ліцеї, має сотні вдячних учнів і колег, які й висунули її на отримання відзнаки.

Орден Усмішки заснував 1968 року польський журнал Kurier Polski. Він присуджувався людям, які приносять радість дітям. Лицарів ордену обирали самі діти. 1979 року цьому ордену був наданий статус міжнародного.

Кавалерами Ордену Усмішки у різні роки стали Астрід Ліндгрєн, Туве Янссон, Сільвія (королева Швеції), Джоан Роулінг, Іван Павло II, Далай-лама XIV та багато інших знаних та шановних постатей. Серед них був також український видавник і поет Іван Малкович, який отримав нагороду 2004 року.

У ВОЛНОВАСІ ЗІБРАЛИ ГРОШІ ДЛЯ ОНКОХВОРИХ ДІТЕЙ

Благодійний концерт-ярмарок для допомоги в лікуванні дітей, які хворіють на онкологію, відбувся у Волновасі 20 жовтня. За інформацією БФ «Карітас Волноваха», що також долучився до заходу проведенням благодійної лотереї та майстер-класами з аквагриму, було зібрано 14 810 грн.

На таку суму було реалізовано продукцію місцевих підприємств, представлену на ярмарку.

Захід влаштували підприємці громадської організації «Асоціація бізнесу Волновахи» задля одужання дворічної Ульяни Перевозчикової.

За неофіційними даними, наданими організаторами, у Волновасі станом на 2019 рік близько 20 дітей живуть з онкодіагнозами.

КОРОТКО

ПРОБЛЕМА

Ксенія, переселенка з Донецька: «Я взагалі не помітила, як він перестав бути маленьким. Два роки поспіль намагалася витягнути з руїн себе, розв'язувала проблеми з грошима, з рідними «там», працювала майже цілодобово, а йому посміхалася, ніби все нормально, так і треба. Схаменулася, лише коли він заговорив басом і відмовився втретє змінювати школу. Він вже не плакав, як раніше, його просто розривало на клоччя страхом нового та гнівом на мене – що ніби не зважаю на його відчуття та обираю найгірші для нього рішення. А мені здавалося, наче він непогано почувався весь час, і друзі в нього були, і за оцінки я не ляла, та й він не жалівся на проблеми, а я хіба вина, що нас вкотре з квартири «попросили»? Довелося йти до психолога, і я зрозуміла, що він це сприйняв як турботу, заспокоївся трохи. Я так у першому класі за нього не хвилювалася, як у восьмому у новій школі. Йому вже голитися треба, а він каже, що не хоче дорослішати, некомфортно йому в цьому великому тілі, не може він до нього звикнути. І до нового міста звикати не хоче – ти, каже, мене все одно звідси кудись знов увезеш, ніколи не буде вже мені визначеності та спокою, бо «це ж я, хіба зі мною може статися щось добре?»».

КОЛИ ВІК МАЄ ЗНАЧЕННЯ

Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) – хвороба уяви та провини, кажуть психологи. А найбільш розвинена уява саме у дітей, які образно відчують війну, навіть якщо не бачили всіх її проявів. Приклад такої миттєвої чуттєвості – на початку квітня 2014 року, коли ще не розгорнулися активні бойові дії, 10-річний хлопчик на майстер-класі з живопису у Донецьку насиченою чорною фарбою намалював танк. Зараз хлопець на п'ять років старший, його домівки більше немає, від живе з матір'ю на півночі області – там є житло, а тато працює на півдні – там є робота. І якщо маленька дитина дослухається батьків, які скажуть, що в тому немає її провини, то з підлітками 11+ все складніше. Вимушену зміну звичного життя родини вони сприймають як власну поразку або покарання, особливо коли батьки схильні нервувати і шукати винних.

Вік має неабияке значення. Психіатр з Хорватії Дубравка Костюан-Герчигоня у своєму дослідженні про ПТСР у дітей пише, що дитина до 9 років у травматичній ситуації знаходить «схованку» у регресивній поведінці – починає смоктати палець або мочитися у ліжку. Тим самим повністю перекладаючи відповідальність на батьків, як тоді, коли вона була зовсім маленькою. Старшим дітям нема куди ховатися. Тож вони змушені дорослішати та накопичувати власний досвід проживання травми, критично спостерігаючи за поведінкою дорослих, яка не завжди є зрозумілою, а інколи ще більш лякає. Підліткам вже не властиво навантажувати батьків своїми проблемами, але ж тривала війна заважає їм намалювати навіть контури свого майбутнього. Що й призводить до асоціальної поведінки, психозів, в деяких випадках – до спроб самогубства.

Хорватський кейс формувався вже постфактум, після війни. В нашому ж випадку ПТСР – поки що скоріше метафора, адже стресова ситуація ще не закінчилася. Хоча ще наприкінці 2014 року волонтери «Психологічної кризової служби» констатували у маленьких жителів Донецької області саме посттрав-

ДОРΟΣЛІШАТИ НА СХОДІ

Фото: Ольга ЗОЛОТУХІНА-ШАМЛІ

Вони не дуже прагнуть розмовляти з нами, батьками. Вони тримають все у собі і охороняють особисту територію за зачиненими дверима. Раніше казали: «Перехідний вік, минеться», і батьки здебільшого чекали, поки дитина випірне з бурхливого моря гормонів і підліткових спокус. Тепер, коли ціле покоління дітей подорослішало за руйнівних умов незакінченої війни, ми, мабуть, маємо роздивитися пильніше: як вони, які вони? Та які, власне, ми – чи здатні бути опорою або самі є для них тягарем?

матичні симптоми тієї чи іншої інтенсивності: нічні кошмари, депресії, напругу, агресивність, або дитина просто сидить і годинами дивиться в одну точку. Втім, по-перше, ПТСР діагностується все ж не волонтерами в польових умовах, а групами лікарів, до яких мають входити не лише психіатр, але й ендокринолог, невролог, терапевт тощо. А по-друге, ніхто не знає, що відбуватиметься потім, саме на стадії «посттравми». Так, на думку Костюан-Герчигоні, фаза прийняття рішення «повертатися - не повертатися» (яка в переселенців ще попереду) є не менш травматичною для дитини, ніж фази, пов'язані безпосередньо з бойовими діями. Психіатр наводить два випадки, коли дівчата 15-16 років намагались покінути із собою, коли у родичів не було єдиної думки щодо повернення додому.

Навіть ті діти, які наразі вже не перебувають під обстрілами, мають досвід втрат – домівки, стосунків, близьких людей – який ще не встигли «проробити».

З їх пам'яті ще не остаточно викарбувались сцени насильства, руйнування, втечі. За даними дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ, що проводив дослідження психологічного стану дітей з Донецької області влітку 2014 року, більше 50% підлітків і 40% тих, кому на той момент ще не виповнилося 12 років, бачили події, пов'язані з війною. Особисто спостерігали бої 13% дітей до 12 років і 22% хлопчиків і дівчат 13-18 років. Три чверті малюків і майже половина тинейджерів пережили сильний страх, на очах кожного сьомого підлітка били близьких або знайомих, деякі стали свідками вбивств, поранень чи навіть жертвами насилля.

Наприкінці 2015 року соціологи наголошували, що 48% дітей на Донбасі потребують психологічної допомоги. Принагідно з того часу до наявних симптомів травми додалися проблеми, пов'язані із дорослішанням. Психологи кажуть про тривожний стан щодо підліткової віктимності, негативістського сприйняття подій (син Ксенія на військовому параді: «Вони підуть на фронт і всі помруть!», неприйняття вікових змін та наруги над тілом («заїдання» стресу та набуття зайвої ваги у хлопців, голодування та анорексія у дівчат).

ДІТИ ЯК МІШЕНІ

Статистики, скільки дітей з Донеччини звертались по терапію до психологів – не існує. На відміну, наприклад, від Ізраїлю, де школи охоплені спеціалізованими курсами, в Україні досі немає централізованої системи психологічної підтримки дітей у кризових ситуаціях.

І проблема навіть не в нестачі посібників чи кадрів, проблема – в пручанні людей щодо присутності психологів в їхньому житті.

Маріупольський психолог Олена Максимова каже, що батьки, особливо у дисгармонійних родинах, намагаються применшити травматичний досвід дітей та звертаються по допомогу вже у крайньому випадку. Гормональні стреси взагалі проблемою не вважаються. А «заподіяти добро» всупереч бажанням батьків психолог не може, навіть коли йдеться про пандемію дитячих розладів у регіоні.

В нашій ментальності піти до психолога – це визнати, що дитина «дурна» або «хвора». Ситуація уникання і низької психологічної грамотності населення призводить до того, що більшість дітей, які перебувають у стані глибокої кризи, продовжують проживати цю ситуацію взагалі без будь-якої допомоги. Окремими категоріями – дітьми, які самі були поранені або втратили рідних – опікуються волонтери. Інші – підлітки з «сірих зон», переселенці, діти військових – залишені або на сумлінність власних батьків, або, якщо родина дезадаптована, взагалі непризволяє.

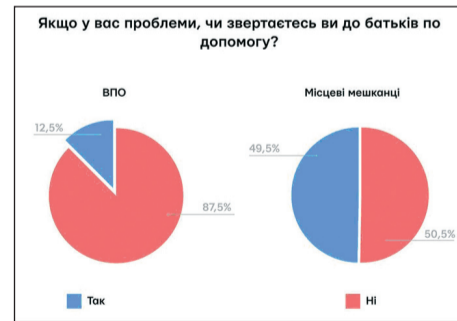
Маріупольська організація «Берегиня» не так давно провела моніторинг серед підлітків 12-17 років. Було охоплено 795 респондентів – діти-переселенці (ВПО), мешканці Маріуполя, Гранітного, Лебединського, Чермалика, Талаківки, Гнутова та інших сіл вздовж лінії розмежування.

Наочним чинником, що розподілив респондентів на чіткі категорії, виявилась травма ВПО, пов'язана із втратою домівки та оточення, а також погіршенням взаємовідносин у родині.

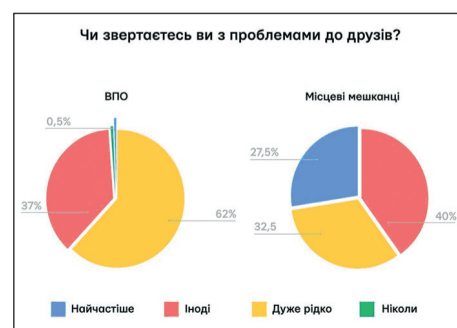

Головною причиною погіршення стосунків діти називали відсутність у батьків часу на спілкування. Щоб утримувати родину, ті змушені набагато більше працювати і приділяти увагу розв'язанню поточних проблем (складнощі з орендою житла, пошуком роботи, усталенням у новому колективі, перешкодами у соціальних, медичних закладах тощо).

Через неможливість обговорення проблем із батьками, вважає керівник «Берегині» Марина Пугачова, руйнуються нормальні родинні зв'язки, виникають вимушено дистанційні відносини між дитиною і батьками.

З ким же проговорюють свої проблеми діти-переселенці, якщо це не друзі, не батьки і не вчителі (рівень довіри до вчителів в усіх групах дітей не сягнув більше 2%)? Питання риторичне. Уникання є тотальним, ми це вже зрозуміли. Таким, як і відчуття суцільної небезпеки.

ЦИФРА

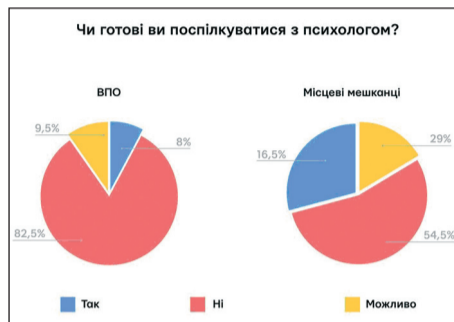
З початку 2019 року на Донеччині сталося **7 дитячих самогубств.**

З них 2 припадають на Слов'янськ, 3 – на Маріуполь, по одному - на Покровськ і Добропілля. За даними структурного підрозділу поліції «Поліна», зареєстровано **44 випадки насильства в сім'ї**, що може провокувати суїцидальну поведінку серед підлітків.

2018 року на території **ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ** дітьми було скоєно **8 самогубств.**

Проте самі діти-ВПО залишаються щільно інтегрованими у життя родини і переймаються проблемами дорослих напролюд глибше однолітків. Так, майже половина опитаних підлітків-переселенців обізнані у порушенні прав щодо своїх батьків та вважають доцільним для родини звернутися по допомогу до юристів.

І зовсім інша картина – із запитом на психологічну допомогу.

ЯК ДОПОМОГТИ?

Психолог з Києва Сусанна Ангелова, яка багато працює з підлітками Донецчини на волонтерських засадах, вважає, що їхні стресові розлади – «нормальна реакція на ненормальну ситуацію». На її думку, діти в цьому віці мають потужний ресурс, здатний подолати будь-яку здобуту травму, тож не варто драматизувати ситуацію, треба лише наполегливо вчити їх заново будувати комунікації – з однолітками, батьками, зі світом. Вчити і обіймати, бо саме цього вони потребують чи не найбільше.

Взагалі діяльність українських волонтерів щодо дітей зі Сходу є дуже терапевтичною. Підштовхувати їх, торсати, не давати застигнути, витягувати у поїздки, навантажувати подіями, балувати смачною їжею та обіймами – на якомусь інтуїтивному рівні вгадалося, що саме це є правильним.

Серед усіх поведінкових типів дорослих, що спостерігають діти війни, саме рольова модель волонтера-наставника, «старшого товариша» стає тією, що здатна відновити втрачену довіру до світу. Волонтер займає місце знесилених батьків, втрачених друзів, байдужих вчителів, незрозумілих психологів. Ця нова постать, яка неочікувано опинилась у житті дитини і прийняла її особистість разом з усіма тривогами та підлітковими комплексами, насправді запускає механізм, який спеціалісти називають посттравматичним психологічним ростом. Йдеться про звільнення придушених травмою внутрішніх ресурсів та потужної творчої енергії.

Приклад – Миколаївка, містечко поблизу Слов'янська, де йшли активні бойові дії влітку 2014 року. Завдяки волонтерам ГО «Новий Донбас» там з'явилося (і продовжує з'являтися) багато підліткових ініціатив, неприбуткових для цього краю до війни.

- Коли ми познайомилися з тим, як живуть люди у світі, в нас виникли питання до дорослих: чому вони не помічали, яке сіре в них життя, чому не змінювали його на краще? – розповідає колишня редакторка місцевої шкільної газети Вікторія Городинська.

Протягом двох років разом із однолітками вона дорослішала під час зйомок фільму «Школа #3», що створювали українські та німецькі митці-волонтери. Стрічка отримала Гран-прі Берлінського кінофестивалю у номінації «Покоління 14+», актори-підлітки стали зірками та завзято подорожують світом, а творчі традиції підхопило в Миколаївці вже нове покоління захоплених школярів.

Але ж волонтерів не так багато, щоб охопити всіх і зараз. На жаль. Чи мають в такій ситуації здаватися без бою батьки? Чи варто їм і надалі замовчувати власні проблеми, дистанціюватися від дітей та чекати, коли вже повноцінні ПТСР-симптоми наздоженуть і зруйнують родину через рік-два після закінчення війни?

Ні, кажуть психологи, чекати не можна.

- Ми маємо розуміти, що картина сьогодення – це картина здоров'я в умовах війни, особливо порівняно із тим, що очікує нас по закінченню бойових дій. Психіка вибухне адреналіном, а потім припинить працювати в аварійному режимі виживання. Їй знадобиться відпочинок та відновлення. Зважаючи на те, що війна зачіпає кожного в Україні, ми вже зараз маємо вводити в практику післявоєнні норми психічного здоров'я, – вважає психолог Євгенія Ковальова (Київ).

Іншими словами, ми всі повинні змусити себе довіряти психологам, вчитися самим та навчати дітей застосовувати доступні практики лікування травм і зняття надлишкового стресу. Це і проговорювання, і малювання, і коунгінг («Я впораюсь, я зможу, я знаю, що я хоробрий»), і спорт... Батьки мають і мусять співпрацювати із своїми дітьми. Як і, незважаючи на жах війни, виконують сьогодні свою найважливішу в житті роботу – стають дорослими. Щоб їм це вдалося, вони мають відчувати безпеку хоча б у власних стінах.

І якщо ми не можемо наблизити кінець війни, то створити мир у власній родині – можемо.

Заспокоїтьесь самим. Впоратись із тривогою та страхами. Піти, нарешті, до психолога. Розповісти про це дітям. Запропонувати щось робити разом, обіймаючись і посміхаючись. І разом перемагати.

Попри все. Заради них. Тих, хто вже безповоротно втратив на цій війні трохи менше, ніж ціле життя – своє дитинство.

Інна ЮР'ЄВА, керівник проекту і головний редактор газети «ГРОМАДА Схід»:

- За даними Міністерства соціальної політики, на осінь 2019 року 1665 дітей в Україні отримали статус постраждалих внаслідок військових дій. При цьому зареєстровано майже 240 тисяч дітей-переселенців, які потенційно мають право на отримання статусу «дитини війни». Правозахисники кажуть, що люди не подають документи через складну бюрократичну процедуру. Задля читачів «ГРОМАДИ Схід» ми зважилися на соціальний експеримент – наша журналістка пройде весь шлях спілкування з держустановами і покроково розповість про власний досвід отримання статусу для своєї дитини. Навіщо цей статус потрібен і з якими труднощами доведеться зіткнутися – читайте вже у наступному числі газети.

ЯК ОФОРМИТИ ЗАКОРДОННИЙ ПАСПОРТ ДЛЯ ПЕРЕТИНУ ДИТИНОЮ ЛІНІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ?

ВЧАСНО

У липні 2019 року Кабінет Міністрів України прийняв новий Порядок в'їзду та переміщення товарів на тимчасово окуповані території Донецької та Луганської областей і виїзду з таких територій. Він мав вступити в силу 29 жовтня, але наразі цей термін відкладено на місяць - до 28 листопада. Тож з цього моменту в'їзд неповнолітніх на тимчасово окуповані території повинен здійснюватися тільки за документами, що посвідчують особу, а не за свідоцтвом про народження, як це відбувалося на практиці дотепер.

Цитата: «Щодо співвітчизників, які не досягли 16-річного віку, то їм під час перетину лінії розмежування необхідно мати із собою паспорт громадянина України, або закордонний паспорт, або тимчасове посвідчення громадянина України чи проїзний документ дитини».

Але ж ID-паспорт можна оформити тільки з 14 років, а якщо дитина молодша? Крім того, міграційна служба України вже не видає проїзний документ дитини. Ті, хто свого часу його отримав, можуть цим документом без остраху користуватися до закінчення терміну дії, а хто не отримав?

Наші партнери з громадської організації «ДОНБАС СОС» надали інструкцію, як і де оформити дитині закордонний паспорт.

ХТО може подати документи?

Основний нормативно-правовий акт, який регулює видачу закордонних паспортів дітям - Постанова Кабінету Міністрів № 152 від 07.05.2014. У 7-му пункті Порядку оформлення, видачі, обміну закордонного паспорта громадянина України, затвердженого цією Постановою (далі Порядок), зазначено, що для його оформлення достатньо заяви одного з батьків. Згода другого з батьків для оформлення паспорта дитині потрібна лише тоді, коли оформлення документа відбувається за кордоном.

ДЕ можна подати документи?

У п. 19 Порядку зазначено, що документи подаються «за місцем звернення», тобто Ви можете оформити закордонний паспорт дитині у будь-якому відділенні Державної міграційної служби (або у будь-якому відділенні служби «Паспортний сервіс»).

Для оформлення документів в Україні прикордонники повинні дати можливість проїзду батькам і дитині. При виїзді батьки повинні надати довідку про те, що вони звернулися з цим питанням до міграційної служби. На підтвердження цього потрібно пред'явити довідку встановленої форми.

ЯКІ потрібні документи?

Згідно п. 35 Порядку, для оформлення закордонного паспорта особі, яка не досягла 14-річного віку, необхідно подати такі документи:

- Свідоцтво про народження. Якщо воно було видано за кордоном - необхідно легалізувати його в установленому законом порядку.
- Нотаріальну довіреність від одного з батьків, якщо документи дитині оформляє третя особа.
- Квитанцію про оплату держмита. На сьогодні вона складає 682 грн (якщо оформляти документ через «Паспортний сервіс», то 1082 грн).
- З 12 років дитина повинна приходити в ГМС особисто, оскільки для оформлення паспорта необхідні відбитки пальців. Якщо дитині менше 12 років, передбачається можливість прийти без неї і подати кольорове фото розміром 10 на 15 см. **ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!** Фото має

відповідати міжнародним вимогам. Нам відомо про випадки, коли співробітники міграційної служби просили привести дитину, щоб сфотографувати її самостійно.

Трапляється, що співробітники просять привести дитину навіть за відсутності претензій до фотографії. Прямої заборони в законодавстві на це немає, проте Ви не зобов'язані це робити.

Після 14 років дитина спершу має оформити ID-паспорт, і тільки з ним отримувати закордонний.

ВАЖЛИВО: Якщо на момент народження дитини хоча б один з її батьків мав іноземне громадянство або був особою без громадянства, також необхідно надати довідку про реєстрацію дитини громадянином України. Згідно з позицією Міграційної служби, для отримання такої довідки достатньо, щоб батько-громадянин України звернувся з відповідною заявою до відділення Міграційної служби за місцем свого проживання. Зверніть увагу, що необхідність отримання згоди другого з батьків законодавством НЕ передбачена.

На що варто посперечатися, якщо в Міграційній службі все-таки її вимагають? На ст. 14 Закону України «Про громадянство України» і на п. 3 Порядку провадження з питань, пов'язаних з громадянством України.

Втім, часто буває, що різні відділення Міграційної служби вимагають для оформлення паспорта різні документи. Наприклад, у Бахмуті до переліку вимог додається ще й вимога надати паспорт другого з батьків та витяг з Державного реєстру виборців.

Треба зауважити, що вимога надати паспорт іншого з батьків для оформлення закордонного паспорта (не підтверджена жодними законодавчими актами) є і на сайті Міграційної служби в розділі «Питання». Як альтернатива пропонується надати свідоцтво про смерть другого з батьків, виписку з реєстру матері-одиначки, рішення суду про позбавлення другого батька батьківських прав, і т. д.

Загалом, перш ніж записуватися до електронної черги на сайті ГМС для оформлення паспорта дитині, для збереження нервових клітин рекомендуємо спочатку уточнити у співробітників обраного відділення Міграційної служби їхні вимоги. Можливо, Ви віддасте перевагу іншому відділенню або паспортному сервісу в ЦНАПі.

Телефони гарячої лінії Державної міграційної служби України в Донецькій області – (06273) 6 40 12, (0629) 58 73 09.

ДОВІДКА: Мар'їнська дитячо-юнацька спортивна школа, заснована 1973 року, дала старт кар'єри багатьом спортсменам. Серед її вихованців призери чемпіонатів України та колишнього Союзу, майстри спорту і тренери високого класу. До війни тут тренувалися близько 900 дітей, зараз - 150.

Попри важкі воєнні часи, школа вижила і навіть розширює коло спортивних дисциплін, виховуючи мар'їнських дітей з пастки безпорадності, надихаючи на працю та досягнення.

- Коли 2014 року місто почали обстрілювати і в школу було два прямих попадання, у нас почалася паніка, - розповідає заступник директора Мар'їнської ДЮСШ Світлана Шинкаренко. - Нам здавалося, що життя зупинилося. Треба було школу рятувати. Ось тоді всі, хто жив на той момент в місті, почали розбирати завали. Так з прибирання уламків почалося життя школи на війні. Не припинилося, а почалося нове. До самої весни, без зарплати, під обстрілами, ті, хто залишився, намагалися підтримати роботу школи. Щоб діти, які тут залишилися, відчули - життя триває. Для дітей старалися.

АНГЕЛИ-ОХОРОНЦІ

Відновлювати ДЮСШ допомагали не тільки батьки. Першими підтримали школу військові-сіміки (CIMIC - Civil-Military Cooperation – служба військово-цивільного співробітництва - ред.), які привезли м'ячі і взуття для юних спортсменів.

- Коли нам здавалося, що ми тут самі, країна велика, а ми - одні, прийшла допомога. Я досі згадую той день, коли до нас приїхали з «Карітасу». Мені здавалося, що це ангели, - зі сльозами каже Світлана. - За їх допомогою було відремонтовано дах та відновлені розбиті вікна. Тоді у нас відкрилося друге дихання.

За кілька місяців після першого обстрілу спортивні команди з Мар'їнки взяли участь у змаганнях у Кураховому. Виїхали недалеко, всього за 15 кілометрів, але це було знаком, що школа живе, діти тренуються і показують гарні результати. На перемогу ніхто не сподівався, але вдалося увійти до трійки лідерів.

Потім почали їздити далі Україною - і позмагатися, і відпочити. Особливо тепло Світлана Шинкаренко відгукується про волонтерів київського благодійного фонду «Свої» та його керівника Олену Лебідь. З 2015 року Олена опікується тим, щоб вивезти на відпочинок до мирної території якомога більше дітей з прифронтової зони. Особисто їздила по селах Сходу, заходила до директорів шкіл, формувала групи для екскурсії до Києва, там дітей зустрічала, до втомі мандрувала з ними столицею і потім провела на потяг додому наповненими враженнями та щасливими.

- Наші волонтери приїхали до Мар'їнки і побачили, як у напівзруйнованому спортзалі тренуються діти у подертих кедах. Школа пошкоджена, вікон немає, стеля розбита, а вони займаються. Доб-

У НАС, ЯКУ БОКСІ: НЕ МОЖНА ОПУСКАТИ РУКИ

Тим, хто живе далеко від війни, важко уявити, що зовсім недавно спортивна школа прифронтової Мар'їнки здригалася від регулярних обстрілів, що у неї не було даху і цілих вікон, що чи не кожен день закінчувався «суботником» з прибиранням уламків і битого скла, в якому брало участь майже все населення міста.

ре допомагати тим, хто хоче щось змінити у своєму житті і не втрачає надії. Тоді ми і започаткували програму допомоги дітям з цієї школи, об'єднали відпочинок і спілкування з участю у спортивних змаганнях, - розповідає Олена Лебідь.

Першим містом, куди діти приїхали на футбольний турнір, було Мукачеве. Мешканці західноукраїнського міста щиро зустріли дітей із зони війни. За словами Олени, для них це була і велика честь, і відповідальність. Змагання пройшли успішно, мар'їнські діти надихнулися, познайомилися з іншими дітьми, почали листуватися, тепер мають там ба-

гато друзів. За час співпраці БФ «Свої» з ДЮСШ поїздки до Києва, Мукачового, Житомира, Ужгорода та Червонограда стали традиційними.

- Ми завжди виїжджаємо декількома складами команд. Іноді діти переживають, що, перебуваючи у другому складі, не виступають. Ми це робимо для того, щоб у них був стимул краще займатися, не пропускати тренування. Але в будь-якому випадку вони завжди відчувають, що про них піклуються. Коли ми їдемо чотирма командами, це майже 50 спортсменів, то нам організовують ще й екскурсії, - розповідає тренер.

ЧЕМПІОНИ ЯК СТИМУЛ

Ближче до полудня оживає боксерський зал. Молодша група починає розминку, відпрацьовує удари і вчиться тонкощам ведення боксерських поєдинків під наглядом тренера. Олександр Безродний вже 20 років тренує дитлахів і розповідає, що інтерес до боксу у хлопчиків не змінюється, багато хто з них приходиться до секції боксу ще з дитячого садка. Один з них, 9-річний Станіслав Чалий вже встиг провести 15 боїв, в 9-ти з них переміг.

- Я займаюся боксом 5 років. Ще в садок ходив, коли почав боксом займатися. У мене в Селидовому і Вугледарі були серйозні суперники, а ще Артем із західної України. Він взагалі старший за мене, йому 12 років і техніка у нього хороша, - розповідає юний спортсмен.

- Чемпіонів Європи у нас немає, але призери чемпіонату України є. Найбільш титулований спортсмен у Мар'їнці - 14-річний Ярослав Любченко. Цього літа він став кандидатом у майстри спорту.

На недавньому міжнародному турнірі в Харкові він обійняв друге місце, поступившись сильною противнику, призеру чемпіонату Європи, - хвалиться Олександр Безродний.

Подією для боксерів став візит до Мар'їнки чемпіона світу з боксу Олександра Усика, який на новенькому професійному рингу (предмет гордості ДЮСШ) провів кілька майстер-класів.

Також Мар'їнська ДЮСШ увійшла у число переможців проекту «33», який організував Даріо Срн. Випередивши у конкурсі кілька десятків спортивних колективів з інших областей країни, школа отримала від легендарного капітана «Шахтаря» 15 комплектів форми та 10 футбольних м'ячів. Представники команди привезли подарунки до Мар'їнки та провели з юними футболістами міні-турнір.

Наразі тренери Мар'їнської ДЮСШ працюють у школах по всьому району. Спортивні секції діють в них постійно, а підсумкові змагання проходять на спортивній базі ДЮСШ. Деякий час тому батьки боялися відпускати дітей до прифронтового міста, а зараз у Мар'їнці проводяться обласні змагання з боксу. Окрім боксу, міні-футболу і волейболу, нещодавно тут розпочалися заняття з пауерліфтингу, карате та рукопашного бою.

- Нам би ще плавання відродити, як це було до війни. Я б знову почала тренувати дітей, я ж тренер з плавання. Басейн потрібен, а він поки що не працює. А ще потрібен лікар, який дітей буде дозгогань допускати, з цим у нас проблема. Але ми віримо, що все у нас буде. Головна - руки не опускаєти, - каже Світлана.

Олена СВІТЛА/Громада

Олена Лебідь, співзасновниця БФ «СВОІ» (Київ):

- Ми об'єднуємо дітей з різних куточків України, щоб вони товаришували і за допомогою спорту також. Ми дуже хочемо, щоб кожна дитина побачила якомога більше у своїй країні, проїхала її вздовж і впоперек, познайомилася з людьми та традиціями в усіх її куточках. Тільки тоді прийде розуміння: ми всі - один народ, нам нема чого ділити. Земля в нас на всіх одна - красива, різна, колоритна, наша спільна Україна.

ЛЮДИ

Тетяна – учениця 11 класу Званівської школи. Кілька років дівчина бере участь у різних проєктах, завдяки яким змінюється вона сама, її друзі, школа і село.

Все почалося з того, що дівчина усвідомила: у громаді живе 700 дітей та молодих людей віком до 27 років, а зайнятися у вільний час нема чим, ніде провести дозвілля, окрім кількох гуртків у сільському клубі. Але ж хотілося чогось цікавого, сучасного. Тож вирішила саморозвитком займатися просто в школі.

- Першим був проєкт зі створення у школі флорболу. Це такий вид спорту, коли у залі ключками ганяють м'яч. Я подала грантову заявку на створення такого залу і команди у школі. Спочатку її відхилили, але потім зателефонували організатори і повідомили, що зацікавилися моєю ідеєю. Це був перший успіх, моє власне невеличке досягнення, - каже Тетяна.

Флорбол у школі так і не створили - на наступних етапах заявка Тані не пройшла. Але дівчину це не зупинило. Під час поїздки з лемківським вертепом вона разом з іншими школярами захопилася екологічним вихованням. Згодом це переросло в екологічний тур Донеччиною - їздили навчальними закладами області, розповідали в ігровій формі про сортування відходів, шкоду від побутового пластика.

Через просвітницьку роботу учнів Званівська школа перейняла ініціативу роздільного сортування сміття, що вже була запроваджена у деяких селах - має зараз різні баки, підтримує еко-свідомість.

За два роки школярка попрацювала волонтеркою у декількох проєктах, відвідала десятки різних тренінгів, долучилася до чисельних акцій, майстер-класів та квестів.

ЯК ШКОЛЯРКА ЗІ ЗВАНІВКИ ЗМІНЮЄ СВОЮ ГРОМАДУ

У попередньому числі ми писали про село Званівку Бахмутського району, де 2017 року родина Тимчаків створила у власній хаті творчий простір «Лемко-центр». Однією з перших до сімейного центру розвитку дітей прийшла тоді Тетяна Смолинська. Зараз школярка є заступницею голови громадської організації «Чарівні руни» і авторкою багатьох цікавих ініціатив.

Таку її активність не дуже підтримують вчителі, вони вважають, що не варто їй так часто їздити, треба до школи ходити. Але Тетяна каже, що цей досвід знайомства з іншими людьми й активного навчання новому їй обов'язково знадобиться.

За спостереженнями голови ГО «Чарівні руни» Юлії Тимчак, дівчина має справжній талант гуртувати навколо себе однолітків і молодших дітей.

- Я бачу, що до різних активностей у селі все більше долучаються школярі, зараз нас ціла спільнота активних учнів, які щось хочуть створити, змінити, запровадити, - розповідає Тетяна Смолинська.

І замислюється, що робити далі і як саме:

- Щоразу я для себе шукаю відповіді на питання: хто я? Для чого це мені? Ким я хочу бути? За півроку завершую навчання у школі, з майбутньою професією ще не визначилася, але я точно хочу робити щось корисне для людей, змінюватися сама і змінювати життя навколо.

Цього літа, до речі, у Званівці відкрили, нарешті, альтернативний молодіжний центр. Зараз він поступово наповнюється життям і обіцяє стати впливовим осередком нової громадської активності.

● Наталя ДОНЕЦЬКА/Громада

ДУМКА

**ЧИ БУЛИ У ВАС
У ДИТИНСТВІ КУМИРИ?
ХТОСЬ, НА КОГО Б ХОТИ-
ЛОСЯ БУТИ СХОЖИМ?**

Алла НОВІКОВА, Вугледар:

- У нас всі дівчатка хотіли бути схожими на Терешкову, а хлопчачки - на Гагаріна. Мені завжди Анна Герман подобалася. Скільки себе пам'ятаю, хотіла на сцені виступати, як Герман. Артисткою я, правда, не стала, на птахофабриці все життя працюю. Але співаю досі.

**Василь МІРОШНИК, Маріуполь,
переселенець:**

- Не було у мене кумирів. Виріс в селі в Луганській області, рівнявся завжди на свого діда-ветерана. Порядна була людина, роботяга.

Соня НІКІТЕНКО, Миколаївка-2

- Раніше були інші часи, усі діти хотіли бути льотчиками та космонавтами. Гагарін був першим космонавтом, ми до нього не доросли. А мій чоловік любив гурт «Бітлз», дуже популярною тоді була така американська музика.

Антон ГОЛОСНИЙ, Костянтинівка:

- Якщо брати літературу, мені дуже подобався герой твору Булгакова «Майстер і Маргарита» Воланд. Цей образ мені дуже імпонує. Він усе знає, такий спокійний, впевнений та врівноважений. Ці чоловічі риси я намагаюся розвинути і в собі.

Олександра, Волноваха:

- Я людина ще радянської епохи, тож у дитинстві кумирами були піонери-герої.

НАВЧАННЯ

БІЗНЕС ДИТЯЧИМИ РУКАМИ

Підприємство – справа не дитяча? Ну, як подивитися. Якщо є бажання, знання і навички, то бізнесом можна займатися у будь-якому віці. Мільонерами не народжуються, а стають. Американка Леанна Арчер створила рецепт унікального бальзаму для волосся вже у 9 років, а за рік вартість її компанії перевищила 3 млн доларів. Юна підприємниця не забуває займатися благодійністю, до речі.

Дитячий простір благодійного фонду «Карітас Маріуполя» презентував у жовтні новий практичний курс для молоді «Бізнес своїми руками».

Перша група відвідувачів курсів – випускники Майстерні громадянина, які спочатку отримали знання з фінансової грамотності. Як працюють гроші, що таке податки, кредити та депозити, яким має бути бізнес-план і де можна заощадити – це лише базовий набір необхідних знань

для сучасної молодої людини. Далі найбільш активні та підприємливі хлопці і дівчата вирішили спробувати свої сили у опануванні власної справи. Як відомо, «Карітас» опікується дітьми з родин, що перебувають у складних життєвих обставинах, тож у подальшому подібні заняття можуть реально допомогти поліпшенню їхнього фінансового стану.

От, наприклад, рукоділля. Чимало людей знаходять для нього час і мають творчі ідеї для створення самобутніх

предметів декору, подарунків, прикрас або побутових дрібниць. Такі авторські речі, зроблені своїми руками, зараз мають попит у усьому світі. Зробити із захоплення прибуткову справу не так вже й легко, тому і потрібний навчальний курс оволодіння азами.

На фото – виготовлення дівчатками істивних букетів у стилі «Food флористик» («food» з англійської «їжа»). Чудова ідея для невеличкого бізнесу, згодні?

● Олександр МАСЛОВ/Громада

З апланований маршрут журналістів «ГРОМАДИ Схід» – Бахмутський район, села Миколаївка-1, Миколаївка-2 і Дача. Аби розказати читачам, як вже шостий рік люди живуть тут в умовах війни, ми бездоріжжя не злякалися. Перше знайомство – у Миколаївці-1 з Нелею Хрещенюк.

- У мене дві дільниці, я медик, - розповідає вона. – Людей дуже мало у нас залишилося. У Миколаївці Першій зимує п'ять господарів. І по сусідніх селах у мене ще до 200 отримувачів медпослуг. А до війни їх було удвічі більше. Ще тоді їздила по домівках, було таке, що узимку виїхати не могла - залишалася у людей ночувати. За півроку до війни побачила цей будинок і закохалася. Тепер кинути його шкода, та й залишити людей не можу. Мені вони вже стали рідними.

Будинок великий, але вкладати гроші в нього жінка не поспішає. Каже, немає жодної впевненості у завтрашньому дні. Під опікою фельдшерки переважно літні люди. Щоб виписати їм пільгові рецепти за програмою «Доступні ліки», вона організовує цілий квест. Ясна річ, інтернету у селі немає, у нагоді стає старенький скутер. На ньому і по домівках, які одна від одної не близьенько, і до міста - за 15 кілометрів. Щоправда, суттєво у цьому допомагають міжнародні організації, зокрема, Міжнародний Комітет Червоного Хреста. Пані Нелю мешканці добре знають не лише через її медичну практику. Вона не відмовляє людям й тоді, коли її просять розв'язати побутові проблеми, питання співпраці з військовими, допомоги в отриманні гуманітарки, іноді навіть кличуть просто разом помір'ятися тиск і потеревенити.

У Миколаївці Другій ситуація схожа. Більшість будинків спорожнілі. Подвір'я позаростали бур'яном у людський зріст, а куріпки занедбані оселями ходять, наче домашні кури. Подружжя Нікітенко разом майже півстоліття. У цьому селі воно живе вже тридцять років і залишати своє помешкання категорично не хоче, попри те, що має єдину сусідку, та й вона незабаром поїде. На життя чоловік з дружиною не жаліються. Розповідають, що хліб привозить їм «частник» на замовлення. Громадський транспорт ходить тричі на тиждень. Самі вирощують городину, її вистачає на всю зиму. Отже, у місто вони їздять рідко, лише за гострої потреби чи за медикаментами. Єдине, чого не вистачає у житті, кажуть – миру.

- Ми тут живемо з 1988 року, як батьки померли. До війни у селі багато людей було, родини з дітьми. А з початком війни люди все кинули і повтікали хто куди. Навіть домівки позалишали. Деякі хати вже постраждали від обстрілів, - згадує Соня Павлівна.

Навідатися до жителів сусідньої Дачі журналістам газети так і не вдалося, хоча село й за кілька кілометрів від Миколаївки-2. Грунтовий шлях від недавнього дощу розмило, а важка військова техніка залишила на ньому величезні колії. Щоб обійти їх пішки, знадобилися б гумові чоботи, а оминати полями ми не ризикнули.

НАЖИВО

ШЛЯХАМИ «СІРІХ» ПОСЕЛЕНЬ

Цьогоріч дуже красива осінь. Яскраве сонце, що виблискує на листі дерев золотом, відволікає навіть від поганих доріг. А вони тим гірші, чим ближче до лінії розмежування. У населених пунктах майже не зустріти на вулиці людей. Тиша, що панує в прифронтових селах, не тишить, а насторожує.

Натомість, приблизно на тій самій відстані, але з іншого боку, досить солідна площа місцини блищить рівеньким асфальтом. Втім, і його вже потроху «завойовує» рослинність. 2015 року тут гучно відкривали логістичний центр для людей з окупованих територій та «сірої зони». Проте жвава торгівля на обраному місці так ніколи і не розгорнулася, розповідають місцеві. Заасфальтований порожній майданчик за високою огорожею викликає неприємний дисонанс з багнюкою на шляху до Дачі. Сергій Філіппов, який поруч випасає худобу, знає усіх фермерських корів поіменно, втім, точно сказати, що це за об'єкт і для чого він, не зміг.

Остання зупинка - КПВВ «Майорське». Черг з автомобілів цього дня майже

немає, однак, на його території доволі багатолюдно. Люди швидко перетинають блокпост, хтось зупиняється у справах - тут працює кілька магазинів, є відділення банку, їдальня, з дня на день має розпочати роботу аптека.

Світлана Ничипорук, продавчиня однієї з крамниць, каже, що торгівля ще особливо не пішла, оскільки вони лише кілька днів, як відкрилися. Свіжій пресі жінка дуже зраділа – тут, як і скрізь у прифронтовій смузі, інформаційний голод. Кілька примірників нашої газети вона поклала на прилавок, а решту пообіцяла роздати серед своїх знайомих та перехожих дорогою додому.

Сам КПВВ «Майорське», як то кажуть, осучаснюється – як і на інших контрольно-пропускних пунктах Донеччини, тут також побудували навіси, щоб люди не чекали перетинання лінії розмежування просто неба. Наступного року «осучаснення» триватиме - на пунктах пропуску мають з'явитися навіть кімнати матері і дитини.

Оптимізм?

● Зоя ЗАРУЖКО/Громада

ДИСКУСІЯ

СПРАВЕДЛИВІСТЬ

На Форумі єдності, що відбувся 30 жовтня у Маріуполі, була представлена аналітика щодо поглядів, надій, страхів жителів Донеччини та Луганщини по обидва боки від лінії розмежування.

Що ми будемо робити, коли закінчиться війна? На жаль, руйнувати легше, ніж відбудувати зруйноване. І це навіть не про будівлі. Відновити зв'язки між людьми, налагодити справжнє мирне спільне життя складніше, ніж розробити проекти на будівництво та почати зводити стіни.

Серед завдань періоду «війна-мир» – розібратися, наприклад, хто винний і у чому винний, хто і як має бути притягнутий до відповідальності, а хто не має понести жодного покарання. У світі це зовється **перехідним правосуддям**. На час відновлення мирного життя

держава має врегулювати повернення до існування без війни та задовольнити запит на справедливість. При розробці відповідних законів зазвичай опитують власне постраждалих від війни, якою саме вони вбачають справедливість.

Вже два роки за підтримки швейцарської неурядової організації «Гуманітарний діалог» в Україні над цим працює «Святогірська група», до складу якої входять 15 учасників, які живуть по обидва боки від лінії зіткнення. Серед них є внутрішньо переміщені особи (ВПО), депутати місцевих рад на підконтрольній Україні території, студенти,

ветеран АТО, а також представники гуманітарних, правозахисних і релігійних організацій, які працюють з наслідками збройного конфлікту на Сході України.

У пошуках того, що об'єднує розділених війною українців, учасниками групи були зібрані інтерв'ю жителів підконтрольної та непідконтрольної Україні території. Матеріал було розділено на «Живі історії» - розповіді тих, хто постраждав від бойових дій, та на опитування людей щодо примирення після війни.

«Живі історії» дуже схожі – це суцільний біль, втрати, розгубленість та не-

впевненість у майбутньому. А от думки щодо завершення війни та примирення, висловлені в інтерв'ю, очікувано різні. Це цілком зрозуміло - якби для всіх учасників конфлікту правда була єдиною, питання примирення й не стояло б.

Що об'єднує? Найбільші побоювання викликає відновлення активних бойових дій. Цей страх є у всіх без винятку жителів Донецької і Луганської областей як на підконтрольній, так і на непідконтрольній Україні територіях.

У баченні того, хто має бути покараний за спричинене людям страждання, є розбіжності, в залежності від місця проживання. Але є й переважно схожі думки.

Більшість опитаних по обидва боки лінії зіткнення вважає, що першочергово мають бути покарані ті, хто на початку війни були причетними до її роздмухання. На думку респондентів, це люди,

Селище Золоте-4 наразі залишається під контролем українських сил. Підрозділи ЗСУ відійшли з Катеринівки і зайняли панівні висоти над селом.

Село Катеринівка тепер поділене на дві частини. За умовами розведення, одна сторона вулиці у Катеринівці тепер, так би мовити, «українська», інша – «сіра». Село раніше вже було у «сірій зоні», у січні 2018 року українська армія повернула його під свій контроль.

За даними ЗМІ більшість будинків у Катеринівці покинуті. Наразі заселених дворів – 86, людей – 150, із них дітей – 7. «Наймолодшому» з дорослих – 54 роки.

У селі чергує озброєна поліція і Нацгвардія. Однак, місцеві жителі кажуть, що після шостої вечора українські силовики їдуть із села.

Далі протягом 30 днів має відбутися розмінування демілітаризованої ділянки і демонтаж фортифікаційних споруд.

Аналогічним чином розведення військ планується здійснити на ділянці поблизу Петрівського на Донеччині (т. з. ділянка №3). Термін спочатку призначили на 4 листопада, потім перенесли ще на 4 дні.

На цьому офіційна інформація обривається, жодна з посадових осіб не розповідає про назви населених пунктів, які, ймовірно, надалі підпадуть під розведення.

Неофіційну інформацію про те, що у випадку повного відведення ЗСУ мають залишити загалом 35 населених пунктів Донецької і Луганської областей, «ГРОМАДІ Схід» підтвердив один з співробітників силових структур України. За цими даними, на Донеччині на Горлівському периметрі українські військові покинуть Гладосове, Травневе і Торецьк, а Зайцеве залишиться на лінії відведення. Поблизу Донецька ЗСУ підуть з Опитного, Пісків і Невельського, а Верхньоторецьке, Авдіївка, Красногорівка і Мар'їнка «перемістяться» на лінію відведення. На Докучаєвському напрямку з-під контролю ЗСУ вийдуть Богданівка, Новогригорівка і Гранітне, тоді як Новогнатівка, Миколаївка і Старогнатівка опиняться на лінії відведення. У Приазов'ї українські військові залишать Чермалик, Павлопіль, Пищевик, Гнутове, Водяне, Широкине і Бердянське. Талаківка і Лебединське з повністю контрольованих перетворюються на прифронтові.

У прес-центрі Операції об'єднаних сил цю інформацію нам не підтвердили, але її не спростували. 30 жовтня ми відправили офіційний запит на ім'я командувача об'єднаних сил генерал-лейтенанта Володимира Кравченка, проте на момент верстки газети відповіді ще не отримали.

Натомість 4 листопада у Краматорську відбувся брифінг командувача ООС, на якому він наголосив, що до прийняття подальших рішень у Норманському форматі про розведення військ на всій 450-кілометровій ділянці фронту не йтиметься.

«Нам дуже дорого давався кожен клаптик відвойованої землі і, якщо сьогодні ми виконуємо такі задачі - то чітко розуміємо і ризик, і відповідальність. Ми не хочемо, щоб український

НА ДОНБАСІ ТРИВАЄ ПРОЦЕС РОЗВЕДЕННЯ СИЛ ТА ЗАПРОВАДЖЕНИЙ СПЕЦІАЛЬНИЙ РЕЖИМ

ВАЖЛИВО

1 листопада було завершено розведення сил і засобів на ділянці №2 поблизу населеного пункту Золоте-4 на Луганщині. Про це офіційно повідомив Штаб Операції об'єднаних сил. Раніше аналогічне розведення відбулося на ділянці №1 (Станиця Луганська). На один кілометр назад відведено українську армію. Також, за свідомством ОБСЄ, на один кілометр назад відведено контрольовані Росією збройні формування. Що далі?

Донбас перетворився на Абхазію чи Придністров'я», - наголосив Кравченко.

Він також запропонував називати «сіру зону» «районом безпеки», аргументуючи тим, що 2 кілометри між позиціями сторін зменшать прицільність вогню стрілецької зброї та убезпечать цивільне населення від обстрілів.

«Що стосується Донеччини, то розведення буде на ділянці Петрівське-Богданівка. Питання по інших містах, зокрема Торецька, не стоїть. Після Норманського формату ми вже будемо розуміти, у яких населених пунктах буде проходити розведення далі... Запевню українське суспільство: у нас усе під контролем - як у військовому плані, так і у питанні соціального захисту цивільного населення», - додав голова Донецької військово-цивільної адміністрації Павло Кириленко.

За словами заступника командувача ООС Богдана Бондара, наразі говорити, що завтра-післязавтра буде прийняте рішення про розведення сил по всій лінії зіткнення – передчасно.

«Відповідно, в Офісі президента, в Міністерстві закордонних справ готується пакет документів, де вся ця дорожня карта буде розписана послідовно по датах, можливо, й погодинно, щоб отримати бажаний результат – повернення українських земель», - зауважив Бондар.

● Лілія АНДРУСІК/Громада

Між тим, з 28 жовтня, згідно з наказом командувача, в районі проведення Операції об'єднаних сил діє режим «ЖОВТИЙ». Термін його дії часовими рамками не обмежений.

Як нам пояснили в прес-центрі Штабу ООС, все залежатиме від загроз, які є на даний момент. За час проведення ООС подібні заходи в Донецькій області вже застосовувалися. Щоправда, тоді режим тривав лише день – на час операції з боротьби з контрабандою.

«Як тільки відпаде потреба в подібних заходах, режим буде знято. Ніхто не намагається зробити погано ані військовим, ані цивільному населенню. Вводяться певні обмеження, ми публікували їх. Головна порада людям - мати з собою документи, які посвідчують особу. Тобто, права у відповідних структур перевіряти щось і далі по списку є, але це зовсім не означає, що вони їх будуть якось бездумно застосовувати», - прокоментував впровадження режиму представник прес-центру ООС Олександр Штупун.

Питання щодо того, чи не обмежуватиме впровадження режиму розповсюдження газети «ГРОМАДА Схід», ми також включили до офіційного запиту і наразі чекаємо відповіді від командування ООС.

Офіційна інформація щодо спеціального режиму на території проведення ООС (джерело: Штаб ООС)

Військовослужбовці, працівники правоохоронних органів мають на період дії режиму «ЖОВТИЙ» спеціальні повноваження:

- застосовувати у разі крайньої необхідності зброю і спеціальні засоби до осіб, які вчинили або вчиняють правопорушення чи інші дії, що перешкоджають виконанню законних вимог осіб, залу-

- чених до проведення операції об'єднаних сил;
- перевіряти у громадян і посадових осіб документи, що посвідчують особу, а в разі відсутності документів – затримувати їх для встановлення особи;
- здійснювати особистий огляд громадян, огляд речей, що при них знаходяться, транспортних засобів та речей, які ними перевозяться;
- входити (проникати) в житлові та інші приміщення, на земельні ділянки, що належать громадянам, на територію та в приміщення підприємств, установ і організацій;
- використовувати із службовою метою засоби зв'язку і транспортні засоби, що належать громадянам (за їхньою згодою).

За певних умов обстановки дозволяється:

- тимчасово обмежувати або забороняти рух транспортних засобів і пішоходів на вулицях та дорогах, не допускати транспортні засоби, громадян на окремі ділянки місцевості та об'єкти, виводити громадян з цих ділянок, відбуксировувати транспортні засоби;
- використовувати із службовою метою транспортні засоби, у тому числі спеціальні, що належать підприємствам, установам та організаціям, крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав та міжнародних організацій.

Для осіб, не залучених до об'єднаних сил, встановлені такі обмеження:

- в'їзд (виїзд) до району проведення операції;
- отримання дозвільних документів, необхідних для в'їзду (перебування) до району проведення операції;
- допущення представників органів державної влади; зберігання, використання та переміщення зареєстрованої вогнепальної зброї (нарізної воєнних зразків, несучасної стрілецької, спортивної, навчальної, мисливської нарізної і гладкоствольної), бойових припасів до неї, холодної зброї (арбалети, мисливські ножі тощо), нагородної, пневматичної та травматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії та патрони до неї;
- здійснення польотів безпілотних, легкомоторних літальних апаратів та проведення відео-, кіно- та фотозйомок;
- використання в транспортних засобах будь-яких радіостанцій;
- проведення туристичних екскурсій і походів, рибальства та полювання;
- відвідування лісових масивів, окремих районів місцевості;
- перелік безпечних автомобільних та залізничних напрямків;
- обмеження руху транспортних засобів об'їзними шляхами;
- виконання заходів із забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях.

ПОНАД УСЕ

які нав'язували іншим ідеї сепаратизму, закликаючи (а у випадку із чиновниками – віддаючи прями розпорядження) до відокремлення Донецької і Луганської областей від України, до фізичного насильства, збройних сутичок.

Висловлювалися тези і про вину журналістів, які масово поширювали неправдиву інформацію, маніпулюючи людьми і спонукаючи їх до протизаконних дій.

Спільною є також думка, що ті, хто залишився на непідконтрольній Україні території та займався життєзабезпеченням населених пунктів – комунальники, лікарі, дрібні чиновники різних міських служб – не мають бути покарані, хоча фактично і перебували на службі у так званих «республік». Жителі регіону розуміють, що робота на незаконну владу на непідконтрольній Україні території, з одного боку, найчастіше була вимушеним рішенням

для цих людей, а з іншого – єдиним можливим розв'язанням гуманітарних проблем в умовах збройного конфлікту для жителів регіону:

«Люди, які живуть на території злочинної держави – не злочинці. Органи місцевого самоврядування – ті, які працювали для життєзабезпечення свого району, особливо якщо вони робили це й до «референдуму» і нічого не змінилося – я не думаю, що вони в чомусь винні» (м. Бахмут).

«Тут залишилися старі, хворі люди, які стоять на обліку – їх потрібно комусь лікувати. Тому лікарів теж амністувати» (м. Перевальськ).

Також у поглядах на правосуддя людей об'єднує неприпустимість безкарності за особливо тяжкі злочини – тортури, вбивства не в бою, вбивства з особливою жорстокістю, згвалтування тощо:

«Має бути амністія для всіх пересічних учасників бойових дій, крім тих людей, хто скоював злочини проти беззбройних людей, проти полонених» (м. Алчевськ).

«Є закон України, там чітко все прописано: якщо немає тяжких злочинів, амністія можлива. А якщо ця людина вбивала, чинила мародерства, грабувала цілеспрямовано – вона сволота» (м. Сєвєродонецьк).

Розходяться думки людей лише щодо вчителів, які залишилися на непідконтрольній території України територіях та продовжували викладати в навчальних закладах так званих «республік»:

«Я думаю так: все одно на цих територіях залишилися діти, і їх потрібно вчити, потрібно дати їм освіту. Це ж хтось повинен робити. Тому, звичайно, вчителів потрібно амністувати» (м. Перевальськ).

«Учителі, судячи з того, як вони проводять заняття, стають основними пропагандистами. Це одне з карних (авт. – занять), бо діти все черпають у школі. Я вважаю, що вони повинні бути покарані. Коли війна закінчиться – від-

сторонені від можливості викладати» (м. Бахмут).

Об'єднує людей впевненість в тому, що правосуддя має бути індивідуальним залежно від того, який злочин скоїла конкретна людина. Неприпустимими є переслідування на основі приналежності до певних професій або просто за фактом проживання на непідконтрольній території України територіях.

У багатьох інтерв'ю висловлюється думка про те, що люди, які залишилися на непідконтрольній території та не причетні до тяжких злочинів, не мають боятися повернення в Україну – тільки за такої умови можливе справжнє примирення. Тож розробка українською владою концепції перехідного правосуддя та законодавчих норм, що давали б чіткі відповіді на важливі питання, могла б стати і сигналом, і аргументом для жителів непідконтрольних території територій. Такі державні рішення, на думку учасників «Святогірської групи», мають супроводжуватися публічними гарантіями жителям непідконтрольних територій з боку офіційних осіб України.

● Ірина ПЕРКОВА/Громада

ПОГОДА

ЩЕ ТРОШКИ ТЕПЛА

Листопад у Донецькій області з перших днів збентежив суттєвим зниженням температури та доволі сильними вітрами. Але вже з другого тижня місяця очікується поступове потепління місцями до +19 - +20°C. Вночі температура коливатиметься на позначці +10 - +13°C. Така погода триматиметься протягом тижня приблизно до 13 листопада, а після температура знову падатиме. У 20-х числах вона сягатиме +4 - +5°C днем та близько 0°C вночі. Ймовірність опадів протягом наступних двох тижнів очікується у межах 55-85%.

АНОНС

16 ЛИСТОПАДА НА ПРЯМОМУ ЗВ'ЯЗКУ ЮРИСТ

Шановні читачі! Редакція аналізує всі ваші дзвінки до колл-центру «ГРОМАДИ Схід» і робить висновок, що найчастіше ви потребуєте юридичних порад з найрізноманітніших питань. Отже, пропонуємо поспілкуватися з фахівцем напрому.

16 листопада з 9 до 18 години телефони гарячої лінії будуть працювати в режимі прямої лінії з юристкою БФ «Карітас Маріуполя» Мариною ЧУЙКО.

Телефонуйте безоплатно, запитуйте про те, що хвилює, отримуйте індивідуальні консультації!

За результатами прямої лінії ми оберемо типові питання і докладніше розглянемо їх на шпальтах газети.

ВІДПОВІДІ НА ПОПЕРЕДНІЙ СКАНВОРД:

				З	А	П	А	Х		К		О		В									
				Д		Р				А	Р	Г	А	М	А	К							
				М	і	С	і	О	Н	Е	Р		А	Р	А	Р	Е						
				Б		А	К	і		Е	К	С	Т	Р	И	М							
				Н	Е	М	Е	Т	А	Л	Т		Ш				П						
				О		А		Т		М	А	В	А	С	і								
Р	Е	К	О	Р	Д	С	М	Е	Н		Б	Р	А		П	Л	А	Н	К		У		
Ю		Р		і		Т	А	М	А	Р	А		Ф	і	Л		А	Г	Р	Е	С	О	Р
К		И		О	Р	і	Х	і	В		Р	У	і	Н	И		Д		А		И		Н
З	А	К	О	Н			А	Р	Т	У	А		Н	А	В	О	і		С	і	Р	К	А
А				С	і	Е	Т	Л								К	і	Н	Н		У		
К	і	Л	О		С										Г	і	Д		О	К	А	Р	А
				Н		К	А	Т	А	Н	А					С	А	Н	Д	А	Р	А	К
М	А	Л	і		Е	Т	А	П							Б	Т	Р		О	С	У	Г	А
Х				Р	А	Т	У	Ш	А							К	і	Н	О	М	А	Н	

ПРИСМАК АЗІЇ: АРОМАТНИЙ ПЛОВ ЗІ СВИНИНИ

Справжній азіатський плов готується з баранини з додаванням безлічі аутентичних спецій. Але не всі люблять баранину, та й дістати м'ясо вищого ґатунку для такої делікатної страви не завжди вдається. Тому можна спробувати плов зі свинини, який передасть усі особливості східної кухні.

- З а цим рецептом плов вийде смачним, ароматним та розсипчастим.
- Інгредієнти на 10 порцій:
- м'якоть свинини - 1,5 кг
 - рис - 1 кг (щоб гарантовано вийшов плов, а не каша, краще взяти пропарений рис)
 - цибуля ріпчаста - 1 кг
 - морква - 1 кг
 - часник - 3-4 шт
 - олія соняшникова рафінована - 300 мл
 - приправа для плову - 2 ч. л. (за бажанням - зіра, барбарис, гвоздика)
 - сіль - 2 ч. л. (без гірки)
 - гаряча вода - 1,5 л.

- Як готувати:
1. М'ясо промити та просушити. Нарізати невеликими шматочками, приблизно по 4 см.
 2. Почищену моркву нарізати тонкими смужками.
 3. Очистити цибулю, нарізати тонкими півкільцями.
 4. Найкраще плов готувати в казані, але підійде товстостінна каструля. Налити у казан або каструлю олію та розігріти на сильному вогні.
 5. Обсмажити у розігрітій олії цибулю до темно-коричневого кольору. Потім прибрати цибулю з казана.
 6. Викласти у розігріту олію м'ясо. Хвилини за три перемішати та продовжити обсмажувати на сильному вогні до готовності. Тут за власним смаком - хтось любить ледь підрум'янене м'ясо, а комусь до вподоби сильно обсмажені шматочки.
 7. Додати до м'яса цибулю та перемішати. Обсмажити разом хвилин 5-7. Дуже важливо перемішувати, адже готується страва на великому вогні!
 8. Додати смужечки моркви. Все перемішати та обсмажити або до рум'янцю моркви, або до її м'якості. Знову ж, кому як подобається.
 9. Влити до казану приблизно півтори-дві склянки гарячої води, чайну ложку солі та приправу для плову. Дати покипіти хвилин 15-20 під кришкою на середньому вогні.
 10. Ретельно промити під проточною водою рис, щоб вимити з нього весь крохмаль.
 11. Викласти промитий рис до казана. Розрівняти та долити гарячу воду. Рідина має покривати рис приблизно на 2,5 см. Додати сіль. Готувати без кришки на середньому вогні. Коли викопить рідина, й рис опиниться на поверхні, зібрати його невеликою гіркою.
 12. Зробити кілька поглиблень ручкою ложки до дна казана або каструлі, покласти туди цільний часник. І тоді щільно закрити плов кришкою. Зменшити вогонь до маленького та готувати ще хвилин 20.
 13. Вимкнути вогонь і дати страві постояти під кришкою ще 15 хвилин.
- Готовий плов можна розкласти по тарілках або викласти в одне велике блюдо. Смачного!

СКАНВОРД

 маленька дитина	морський єдиноріг	старо- давні індоєвро- пейці	три рядки яп. поета	 дитячий ...
агент работор- говців у Верна	міф. критський законода- вець	спорт товстих японців	... Райніс, поет Латвії	Г. Уеллс "Острів доктора"
його зіницю бережуть	шотланд- ський іхтіозавр	ознака радіості на обличчі	Платон і Сократ за поход- женням	найвища мета прагнень
довга вузька частина простору	територія між вулиць	мораль- не пору- шення	переліт м'яча за межу поля	зміцнення споруди прутами
дар сеньйора васалу	вимерлий вид птахів	дріт для буксиру- вання	головне місто Мальдівів	коваль- ське вогнище з міхами
карткова гра блек-...	мода на старови- ну	уступ на дніщі гілсера	най- більший штат Бразилії	права рука боса на Сході
столітній зелений лікар	мистецт- во гнучкості джіу-...	... й те саме	співак ... Стюарт	закон- традиція в ісламі
гілки вкупі з листя	осад кави для во- рожіння	довгий друг Ма- углі	уїк-...	Верховна України
порода собак лхаський ...	швидкосте- мір на кораблі	племена з берегів Дніпра	колишня монета юрмаль- ців	італій- ський кутюр є
кінська ... снодійно- го	ядерний розвал	співачка ... Моги- левська	Томас ... Modern Talking	неотруй- на змія
велика тропічна ропуха	кулемет- ний бліндаж	стиль рок-музи- ки 1960-х	літ. бать- ко графі- ні де Монсоро	метання ікри рибою
парашут- на мо- тузка	захисний механізм пристрою	Кобо ... яп. пись- менник	домотка- не полотно	полоне- ний та- тарина
пре- ципітат для хіміка	літера кирилиці з хрестом	старанний ... за партою	еллінська богиня світлану	пройдена зайва відстань

